

Fiatal farkas

(Emlékezések)

12. rész

„Az egyetemes rosszból ránk eső rész”¹ – amit a hívó ember eredendő bűnnek nevez. Velünk születik, már a pólyában sem lehetünk ártatlanok. Ez igazságtalanság! Így döntöttem gyerekkoromban, ez és más zavarosság tette istenhitemet. Felnőttként se beszélni, se írni nem mertem Istenről és a hitről. Sokáig nem értettem e ponton magamat. Talonba tettem a kérdést. Tegnap váratlanul mintha megjött volna a felelet. Karácsonyi ajándékkul könyvet kaptam Ingridtől, egykori páciensemétől. Szinte egész nap Ingrid esete járt a fejemben, miközben rágcsláltam a frissen kisült püspökkenyeret. Mikor megismertem, 17 éves lehetett, skót kockás rakott szoknya, bordó posztó kabátka csillámló rézgombokkal. Széles mosoly, nyílt tekintet. Elmondta, hogy valahol olvasta vagy hallotta, hogy az Isten teremtette világunkat a Teremtő a természetre alapozta és alapozza ma is. Ez kínzó nyugtalanságait, érthetetlen sóvárgásait hirtelen lenyugtatta, és „akkor jól” érzéssel szinte boldoggá tette. A Városliget dombján állt éppen, kezdte ledobálni ruháit, meztelenül meghempergett a fűben, pucéran fel és le rohanguált a dombon, boldogságában. Úgy érezte, rettentő erősen Isten után sóvárog, noha semmit se tud Róla. Valaki mentőket hívott, a körzeti orvos nyugtatót adott neki, és hazaküldte. Szülei vallás nélkül éltek, és amikor lányukban a sürgető isten-vágy jelentkezett, tanácstalanul vonogatták a vállukat.

Sóvárgott Isten után, de tudni semmit se tudott róla. Itthon akkoriban Kádár-és Aczél-kultúra dominált. Ingrid elindult a közeli kórház pszichiátriai osztályára, gondolatairól, Isten utáni sóvárgásairól kívánt beszélgetni végre valakivel. A pszichiáter figyelmesen hallgatta, néhány kérdést tett fel, majd egyszerűen beutalta az elmeosztály zárt osztályi részlegébe. (Talán a pszichiáter szakmai egzisztenciájának feltétele volt az ateizmus? Kötelező volt az istenhitet elmebetegségnek diagnosztizálnia? Nem tudom.)

MOHÁS LÍVIA (1928) József Attila-díjas író, pszichológus, tanár. Legutóbbi kötete: *Arcképvázlat Szabó Magda rejtőzködő személyiségéhez* (2018).

1 Kertész Imre *Világvége-történetek* című könyvének első fejezetében használja így ezeket a szavakat.

Az elmeosztályon jól bántak velem, néhány tesztet csináltattak, megfigyelésre, rövid időre ott tartották, majd elengedték. Ekkor került hozzám. Hallgattam figyelmesen, néztem az arcát, szemét, mozgását, mintha együtt úsztunk volna azonos tempóban, és akkor, egy idő után váratlan szerepcsere történt. Én nyíltam meg, Ingrid előtt lepattogtak a lakatok, a zárok az elfojtásokról, miszerint az Istenről, a hitről hallgass! Csendesen elmeséltem neki, értem, tudom, átéltem azt a sóvárgást, átélem ma is olykor, a végtelen szerelemhez hasonlít, sokat tudok Róla, jót, rosszat, néha zavarosan. Szüleim istenhívők, bár Bussa Marcsó-kát édesapám megszigta azért, mert ez a gyerek növekszik, mint fű az árokparton, de egyetlen imát elmondani nem tud. Mint két rossz kölyök, vihogtunk édesapám háta mögött, és komolyságot erőltetve vidám képünkre, kezdtem biflázni a Hiszekegyet. És a többit. Tízről tizenhármas évemig a zárdában mód-szeresen tereltek az apácák a transzcendens világ felé. Természetes lett nekem, hogy kézzel fogható itteni világunk mögött van egy másik.

Az örökkévalóság távlatából! Sub specie aeternitatis! Vagyis hogy onnan, odaátról kell nézni a világot. A szépet, a csúfat, a sikert és a kudarcot, mindent, mondogatták nevelőink. Néha sikerült elkapnom egy-egy ily megfogalmazhatatlan látószöveget, pillanatot.

A falusi plébános úrról is meséltem Ingridnek. Elemi iskolába hetente kétszer jött hittanórát tartani, szép, magas, barna, kissé testes úr volt, valószerűtlenül szépen formált kéz, a körmök világítóan tiszták. Úgy, de úgy tudott beszélni, mesélni a bibliai történetekről, ott aztán vannak csodák, fordulatok, drámák, próféták, angyalok, szájtátni bámultunk, amikor húsvét előtt Jézus korbácsolásáról beszélt, és a fejére hasítva ráerőltetett tüskés koszorúról, kicsordult a könnyem. Mások, a kislányok is sírtak, többen, de a fiúk nem. Közülük senki. Csodáltam őket, amikor Rotyi tanító úr nádpálcával püfölte a feneküket, de igen erősen, még porzott is a ceig nadrág, amit a tanító úr – mármint a ceig nadrágot – két ujjal, szinte kényeskedve felcsippentett, félrehúzta az anyagot, hogy feszüljön és így még jobban marjon a pálca. És ezek a fiúk nem sírtak. De nagyon figyeltek. A felfeszítést lélegzetet elfojtva. Meglehet, ilyen percekben dönti el a kölyök, hogy belőle ha felnőtt, mi lesz, mi legyen: áldozat vagy pribék?

Igaz, később sokféle pletykát hallottam gyerekkorom csodált plébánosáról, akinek a fiatal farkas is lába elé heveredne szelíden. A szóbeszéd szerint túlságosan kedvelte a kemény húsú menyecskéket meg a tanító kisasszonyt. Csodás ökrei, lovai pedig azért voltak, mert az országos nagy vásárookra úgy járt, mint lókupec, civilben, csizmásan, és ott vásárolta az állatait. Na és? Bánom én! Minket megtanított szánni a szenvedőt. Azt, aki az egyetemes rosszból a legtöbbet kapja.

Ingrid mozdulatlanul, rezzenéstelenül figyelt.

Ingridhez vissza fogok térni, hozzá és Bagdy Emőkéhez, a kivételes szakemberhez, de most nem állom meg az alábbi kitérőt.

D. Murray könyvének címe fejbe kólint: *Európa furcsa halála*. Nyugat-Európában az önfeladás és öngyűlölet emberei meg se kísérlék megállítani a társadalmuk átalakítását célzó tömeges migrációt. Elemzi a demográfiai és a politikai tényeket,

a valóságot. Tényekre támaszkodik: a multikulturalizmus bukásáról ír, a nyugatiak büntudatáról, a születések csökkenéséről, és hogy miért hagy magára bárki egy teljes civilizációt. Az elmúlt évszázad legfrappánsabb (könyv)címe: Európa furcsa halála.

Ingridnek szerettem volna elmondani, megtanítani a palóc öregasszony archaikus imáját, „Én lefekszem én ágyamban / Mind a testem koporsómban. / Halálom történik, / Istenkét emlétek, / Istenke küld három szíp angyalt, / Egyik tanít, másik őriz, / Harmadik viszi az én lelkem áldott menyországba. Aki ezt az imádságot háromszor fölkeltyibe, / Háromszor lefeltyibe elmondja, / Az megüdvözüln...” Erdélyi Zsuzsanna nagy jót cselekedett összegyűjtve, könyvekben kiadván a régi vén szülék archaikus imáit, akik Istenkének becézik az ég és föld urát, lelket borsóztató pátoszt mellőzve, becézik, mintha nagyanyái lennének az Úrnak, azaz „szüle”, ahogyan öreganyukat szólították a palóc gyerekek.

Tarzićust ugyancsak nem meséltem el akkor Ingridnek. A szép kezű öreg plébánostól hallottam a fiúcskáról, aki hűsége miatt szörnyethalt. A gyerekkorom plébánosa, aki el-elkapta a tanítókisasszonyt, miután levetette a reverendáját, ha levetette egyáltalán, mert ha túl sürgős volt a dolog, akkor le se vetette, no de nehogy elábrándozzunk azon, hogy miképp tette dolgát a pap a tanító kisasszonnyal, csakhogy a „reverenda felemelése” szavak miatt ide tolakszik fejezetlen libidóm és Malatidész tisztelendő úr, a hittantanárunk Egerben, a zár-dában, olyan szép volt, akár egy kép, mediterrán típus, sötétbarna gyűrűs haj, hatalmas porcelánképek szemek, karcsú derekán feszesre húzta a cingulust, és testvérem, akit Istenke nemcsak szépséggel, hanem kamasz korától eleven szexepillel is bőséggel ellátott, kikezdett, kacérokodott Malatidésszel, szótlánul persze, csupán tekintettel meg szája széle nyalogatásával, távolról az iskolapadból, sokan észrevették a szemezést, pletykáltak, hogy ez meg az már meg is történt köztük, én meg ijedten kérdeztem testvéremtől, igaz-e a pletyka, de ő föl kacagott, ugyan, Csutak! hogy lenne igaz, agyonröhögném magam, amint Malatidész felcsapná elől a reverendáját, és ez számomra megnyugtatóan, hihetően hangzott.

Tarzićiust, mesélte kislánykorom plébánosa, Tarzićiust azzal bízták meg, hogy fusson a szomszéd faluba, ahol egy haldokló vár utolsó áldozására, vigye az ostyát keblére szorítva, vigyázva, és a kisiú futott, csakhogy durva nagy kamaszok bekerítették, követelték tőle a szent testet, a már átváltoztatottat, de Tarzićius két kézzel szorította magához, csak püfölték, gyötörték, amibe a hűség hőse végül is belehalt. Akkor is megeredt a könnyem, mint a tövisszorosúnál, akkor még nagyon tudtam sírni, de félni és sírni nem tudok a szovjet megszállás első éjszakája, édesanyám meggyalázása óta.

Nem tudom, miért nem tanítottam meg Ingridnek az öreg palóc asszony imáját, és miért nem meséltem neki Tarzićiusról. A fiatal farkas zavartan röhög, mert egy szót sem ért ebből az egészéből.

Ingridnek telefonáltam, megköszöntem a karácsonyi ajándékuul küldött könyvet. Ritka nagy felhangoltsággal beszélt. Úszott az örömben. Olyan bol-

dognak tűnt, akár fiatal lány korában, amikor az Isten teremtette természet úgy felhangolta a Városligetben, hogy ruháit ledobva meztelenül és mondhatni, féktelenül hempergett a fűben. Mígnem egy sétáló mentőket hívott. Kicsit aggódtam. Kérdeztem, hogyan telik karácsony ünnepe. Nyíltan, áradóan beszámolt Bagdy Emőke pszichológus karácsonyi beszédéről (rádióban vagy tv-ben hallotta, erre nem emlékszem), ettől a beszédétől megváltozott benne valami. Talán az élete. Emőke meggyőzte az éteren át, hogy ő, *Ingrid, szeretve van*. Őt, Ingridet Isten *személy szerint* számon tartja, őt *személy szerint* szereti. Eddig ezt neki nem mondták. Lehajtottam a fejem. Bizonyára régen, mikor magam gyerekkori valási lépéseiről beszéltem, mondtam ezt én is. Talán másképp, mint Emőke. Ő el tudta juttatni Ingridhez, amire leginkább szüksége volt, én nem. Azt hiszem, talán azért nem, mert nekem a legtermészetesebb dolog: anyámtól szeretve lenni, no persze nem gyermekem apjától, hanem természetesen Bussa Marcsókától.

Írtam már emlékezéseimben az anya és újszülött szimbiózisáról. Zsigereik összefolynak, noha a baba már kinn van, ám legalább még 90 napon át az anyai zsigerek – ha minden jól megy – azt az üzenetet küldik öleléssel, tapintással: szeretve vagy, az élet jó, szeretve vagy és ez az üzenet megy éjjel-nappal, 90 napon át és a tudattalan mélyén kialakul az *ősbizalom*. Csúf szóval szinte közhely az, ami Ingridnek csoda: szeretve vagy, szeretve vagy. Csakhogy ebben a szimbiózisban nem mindenkinél vannak rendben a dolgok. Ingrid és anyjának szimbiózisa ilyen „nincs rendben” lehetett. Megnéztem Ingrid anamnéziséét, első feljegyzésemet róla, évtizedekkel korábbról, amikor először jött hozzám a kamasz, zöld-piros rakott skót szoknyában. Itt van: anyjával rossz a kapcsolata, nem tudja, miért rossz, talán mert anyja brutálisan szokott káromkodni.

Akkor nem mentünk tovább ezen a vonalon, az anya és az újszülött szimbiózisa vonalán, és így elkerülhette figyelmemet, hogy – ezek szerint – az *ősbizalom* hiányzik Ingrid mélylelkéből. Ez a hiány olykor beszippanthatja, akár az örvény a józanságot. És az Isten utáni vágy, ha erősen felfokozódik, furcsa tettekre buzdíthat. Önsanyargatásra, látomások előhívására, meztelenül hemperegni a boldogságtól a fűben, még hozzá nyilvános helyen, és a külvilág csak megdöbbenve néz, majd kihívja a mentőt.

Rakosgatom a régi újságokat. 2020 októberében a *Magyar Nemzet*ben Nemeskürty Istvánról írnak.

Ismét meg kell szakítanom az írást, mert nagyon sürget valami.

Immár felkészülök a Nagy Útra. Csak az átkeléstől szorongok. Lesznek Szkül-lák, Karübdiszek, éles sziklák, tompa ormok, a fiatal farkas nem jöhet velem, akkor majd elválnak útjaink. Az ítélettől nem félek, noha mostanában újra tanulok sírni és félni, mégsem tartok ettől, hiszen szeretve vagyok, és várnak pártfogóim, rokonok, elsősorban Bussa Marcsóka, már terítve az asztal, talán az udvaron, fehér damaszttal, színről színre láthatom angyalaimat, akik közel 100 esztendőn át idelelné kísértek, előttük Máriát szeretném látni, az Urat még

sokáig csak tükör által homályosan, most még elporlanék Tőle. Így kell lennie. Elképzelni másképp képtelenség.

Éber vagyok, Bussa Marcsóka ság a fülembbe, miközben reggelit készítek. Én meg azt válaszolom:

Amennyiben felszínre kerülnél, ha majd ez sikerülne egy kora nyári reggelen, attól a perctől mindig sikerülne itt lenned velem, ha felszínre kerülnél, remélem így lesz.

– Akkor elmondom, hogy történt. Nem leszek tekintettel semmire. Tapintatra, családra, erkölcsi szabályra. Lucidus elmével, ahogyan Magda, Szabó Magda, kevés paranoid félelmekkel vagy nélkülük, hiszen a paranoiának nincsen alapja, de begubóztat, hiszen aki fél, azt begubózza a félelem, tehát lucidusan kell.

– Nincs baj. Kiengedhetsz koporsómból, a tested hajlataiból, ahol nem rossz, de szoros és szűk itt a hely.

Amikor foglalkozni kezdtem a gondolattal, hogy könyvet írok édesanyámról, Bussa Marcsókáról, jegyzeteket készítettem. Külön könyv nem készült róla, de a valóságban meg az Emlékezéseimben mintha ő lenne a főszereplő.

Jegyzetek.

1985.

Claudél Simon az irodalmi Nobel-díjas könyveiben az apró eseményeket költői masszával borítja, töredezett mozaikokból építkezik, írói technikája javarészt a jelenidejű melléknévi igenevek varázslatos halmozása, központosításai szabálytalanok, kisbetűk, nagybetűk szabálytalan használata – s azt írják még róla: aligha kapott Nobel-díjat nála kevésbé olvasmányos író.

Nagyanyám kiált, jaj, ez a bolondos Fanni! Hiába mondom neki, a cinniát nem kell sokat locsolni! Júniusban szétárad a színe, a lila verbénával jó együtt, és a levágott rézvirág is tartós, szép vázadísz.

Nagyanyámnak a német professzorok azt mondták, az ily lusta, álmodozó, naiv s talán resten halló gyermek lehet nagyon tehetséges, szinte zseni lesz felnőttnek, elmélkedő lustasága van, elszakad a földtől, órákig álmodik, eltaszítódik a banalitásoktól, a fölös fecsegéstől, és az ily intelligencia, ha van, robbanhat, idegszerkezeti kémia, ha valami jön, hajóút, méz, izgalom, illat, valami, akkor változik és robban.

Évszámok nem kellene, csupán Marcsóka. A gondolat, az érzékelés, az emóció, amint ezek átváltanak egymásba, s ami folyamat maga a titok.

Hogy részévé váljon az olvasó Marcsó életének, Emília nagyanyám nézi a kicsi orrú, barna hajszerű, nagyon gömbölyű koponyát, Marcsókáét, mikor az megszületett.

GONDTALAN FALUSI KÖRVADÁSZATOT SZERETNÉK! MENNYIRE SZERETNÉK! Majd írok ilyenről.

Száz év magány-szerű családi regényfolyammal, történelmi hűséget igénylő korhű pontossággal felvázolni: reformáció idején mártír-vértanú halált halt jezsuita nagy-nagybácsit, 48-as halálraítélt katonatiszt, tábornok nagy-nagybácsikat. Emil bácsit, a vers- és regényíró. És ebben a családi arcképcsarnokban elhelyezni Marcsót. A geno-trop választásait: vitézzé avatandó férjet választ; ő maga pedig mártír lesz (személyisége védelmében).

Megmaradunk-e vagy örökre elveszünk?

– ? –

A társaskapcsolat így működik: egyik a másikra lép, a nyomába vagy egyenesen rá, tanul tőle, követi, bekebelezi, tiszteli, fölfalja, elhagyja, otthagyja, felhasználja.

Van, hogy egy családtag viseli valamennyiünk bűnét-betegségét, akár bűnbak a pusztában.

Van egy örök rontó, romboló princípium, de a magyarságnak „egyetlen kötelessége van önmagával és a világgal szemben: megmaradni” (Márai Sándor: *Röpirat a nemzetnevelés ügyében*. Révai Kiadó, 1942).

Vermeer-től tanulni!

Valamelyik Pongrácz katona *szeregetne* egy olyan *butácska – tiszta – ostoba – egyszerű* nőt, mint Vermeer tejet öntő lánya, vagy olyat, mit a mosolygó lány a katonával!

Vermeer csodás.

Iróniája Tisztasága Egyszerűsége – a hit allegóriája

– a kerítőnő pofája,

Az a katona medveszerű- fények

– szőnyegek színe

– tisztává sikált padlók

– érdeklődő tudós,

Arcok: geográfus- lábmelegítő zsámolyok

– korsók, tej

– parasztlány tejjel

Arcok: ostobácska

Vannak, akiknek a Teremtő annyi tehetséget ad, hogy csak roskadoznak, olykor belebetegednek, és csak tántorognak, mert a tehetség mellé kényszert is kapnak, sürgető vágyat, hogy a tehetség kinyíljon, akár a rózsa. Avilai Szent Teréz ilyen. Gyerekkorában meg akart halni, hogy mielőbb elérje az örök boldogságot, akár a vértanúk.

„Testvéremmel tehát sokat tanakodtam arról, hogyan lehetne ennek módját ejteni. Végre is abban állapodtunk meg, hogy elmegyünk a mórok földjére – útközben kéregetünk –, ott azután majd csak levágják a fejünket.”

E ponton szent olvasmányom félbe szakadt. Visítva kezdtem harsányan röhögni. A vágyakkal teli szavak „majd csak levágják a fejünket” ma is megnevettetnek, eszembe juttatják, hogy ma, 400 évvel később a televízió hirdetései folyton gyógyászkodnak, a gyerek térdét mikkel kenegessük, ha lehorzsolódna. Ma nem élnek vértanú halálért sóvárgók – se kicsik, se nagyok. Lehet, tévedek, mert *vannak, de hallgatnak*. Félnek? Mert – ahogyan Ingridet – esetleg beutalná a pszichiáter az elmekórház zárt osztályára.

Teréz könyvei 1212 kiadást értek meg 400 év alatt. Parancsra írt. Engedelmességből. A spanyol papok sokat tudhattak a lélekről és annak megbillenéséről, ők kötelezték Terézt írásra. Írásterápiára. Noha e szakkifejezést nem valószínű, hogy használták. 62 esztendő, amikor belefog legsikeresebb könyvébe: *A belső várkastélyba*.

Úgy futottam a kommunizmushoz, mint friss vizű forráshoz. Pablo Picasso van e nyolc szó alá írva, mert mottó ez. Arthur Koestler használja mottó gyanánt, és alatta folytatja saját életrajzát: „Úgy futottam a kommunizmushoz, mint friss vizű forráshoz, és úgy hagytam el, ahogy az ember kimászik egy mérgezett folyóból, melynek piszkos habjain elöntött városok törmelékei úsznak, és megfúlt emberek tetemei. Ez életem 1932 és 1938, huszonhat és harminchárom éves korom közötti szakaszának rövid összefoglalása.”

Váltig csodálkozom azon, hogy apánk – pár évvel ugyan idősebb Koestlernél, de ugyanegy generáció – pontosan tudta tejfeles szájú ifjúként is, hogy mérgezett az a folyó, és nem friss vizű forrás. Hát akkor ezek a nagyokos (!) ritka nyílt eszű európaiak, Picasso és Koestler miért nem tudták? Annyival okosabb lett volna apánk *ezeknél*? Gyerekkoromban vitán felül hittem okosságában... Inteligens volt, igen, de... mégis, nem Koestlernél, talán nem... de mégis talán... Vagy rossz a kérdésem. Koestler volt nagy marha?

Nem mondom, az akkori berlini atmoszféra idétlensége gusztust adhatott *bármely* ellenzékhez csatlakozhatni; ott az a lány! Az az ideális Hitler-Mädchen, hatalmas horogkeresztes brosst viselt, és az ágyban (1932 egyik farsangi éjszakáján) a szerelmi beteljesülés pillanatában félkönyékre emelkedik, egyik karját római tisztelgésre lendíti és azt mondja: Heil Hitler! Szegény pasas szívverése szinte, szinte eláll.

Testvérem, aki Long Islandon él, és az állatok nyelvén is ért, lépett elő. Irataimból ugyanis előbukkant hosszú levele, ami ritkaság, többnyire kurtán-furcsán írt nyúl farknyi sorokat. De ebben másként tette, talán mert a *Róka vadászat* c. regényem akkoriban olvasta volt, és ennek a családregevénynek ő a főszereplője. Burjánzó nárcisztikusságát ez megérinthette és motiválhatta.

Livikém,

Anyánkról pár sort! (Mert lehoztam ide Floridába irataimat, de hozzá se nyúltam.) Egész más itt az atmoszféra. Kikapcsolódtam a lusta, puha melegben,

semmi nem érint, ami otthon volt valaha. Évek óta mondják az orvosok, nekem itt kellene élnem. Tudok lélegezni.

A lovak nagyon jól szerepeltek, büszke vagyok rájuk. Sok jó ló volt itt az országból, elkezdődött a pontgyűjtés. (A pontrendszer fogja eldönteni, befutunk-e a Madison Square-Gardenba novemberben.) Csak 50 lovat vesznek be az országból, ami nagyon kevés. Pomp and Ceremony már *kétszer* szerepelt ott, most szeretném a kicsikóját bejuttatni.

Anyánkról. Milyen érdekes, különleges nő lett volna, ha nem veri az Isten betegséggel. Mindenki szerette. Apánk állandóan csalta. Szörnyű lehetett ezt tehetetlenül túrni.

Judit – a cseléd.

Katalin – a védőnő.

Olsovszkyné – a mérnökné.

Galláné – az orvos felesége stb.

Érdekes, hogy ezek a hölgyek anyánkat szerették, és anyánk se gyűlölte őket. Udvariasan mosolygott rájuk. Ez olyan keleti női összetartás, még a háremből hozták.

Átkozom a sorsot, amiért alig volt élete. Nem követelőzött, ritkán kért tőlünk segítséget. Mostuk a haját, egyszer rövidre levágtuk, apa jött haza a határból, milyen csinos az új frizura! – kiáltotta kedvesen. Az a boldogság anyánk szemében! Mondták, gyönyörű hangja volt, szeretett énekelni, táncolni, arra emlékszem, hogy apa zongorázott, édesanyánk kezdett lépegetni a szőnyegen. „Mit szól mindehhez doktor Lakatos Ödön, hogy nem választották meg Sepsiszentgyörgyön...!” Milyen furcsa, hogy ilyenekre emlékszem, igaz, nem sok szép emlékem van róluk.

Neki még úrinő lelke volt. Mikor Tibort a Ludovika Akadémián hadnaggyá avatták, és vitték az orosz frontra, én már nagyon untam. Elegem lett a hülye menyasszonykodásból, anyám azt mondta, akinek a vőlegénye a háborúban harcol, az nem szaladozhat zsúrokba, nem táncolhat más hadnagyokkal, de én mégis megírtam a frontra a szakító levelet. Anyánk nagyon megbotráncozott.

Sokat gondolok az utolsó napodra, mikor még itt voltál Long Islanden. Mintha félig meghaltam volna. Életemben minden megismétlődik. Mindenből 2 jelenet van.

Első jelenet. Egerben apa elvitt a Vadászkiirtbe, a Turul cipőbolt mellett abban a kis utcában. Nagyon fáj a szívem, mert tudtam, apa ebéd után hazamegy, a hintó kint állt és én ott maradhatok. Kint sötétedett az egri köd, a lámpák lassan kigyulladtak, a nehéz, nyomasztó érzés még mindig velem van késő délutánokon.

Második jelenet: Az utolsó estén Te, én és John vacsoráztunk a Kis Plázában, itt Louis Valley-ben. Te chickent ettél. Köd van, a villanyok lassan kigyúlnak odakinn. Ugyanaz a nyomasztó szívfájás. Legszívesebben hangosan bömbölni szerettem volna. Valaki megint elmegy haza.”

Legyen hát az utolsó szó az, hogy *haza*.

A fiatal farkas pedig kinn alszik az erdő szélén az avarban.